

A FELROBBANTOTT TEMPLOM

„Boldogok a békességre igyekezők” Mt.5:9

A halottak napja az emberek számára különös szomorúságot jelent. Az elhunyt szerettünk iránt érzett gyász, az emlékezés van jelen ezekben az időkben, napokban a lelkünkben. Mi berceli emberek ilyenkor a temetőben szeretteinkre emlékezünk, az egyházi alkalmakon pedig a második világháború borzalmairól is szót ejtenek a lelkipásztorok. Fontos is ez, hiszen múlt ismerete nélkül, nincs jövője a nemzetnek, sőt egy falunak sem.

Gyászolnak az egyházak is. Épületet, templomot, kulturális kincseket, fontos pillanatokat, emlékeket. Gyászolnak, hiszen 76 éve, 1944-ben ezen a napon településünkön két templomot is felrobbantottak a német hadsereg irgalmat nem ismerő katonái. A református templom, melyre olyan büszkék voltak az ősök szintén a pusztulás sorsára jutott. Az elődök nem így tervezték. Ők akartak bontani két ízben is, majd építeni egy nagyobb templomot. Végül a bontást és az építést a történelem vihara végezte el.

Korocz László lelkész olyan szépen leírja ezt visszaemlékezéseiben, később az új templom építése alkalmával. Így ír:

„...a templomépítés azt hittem eddig csupán pénzkérdés, most megtanultam, helyesebben boldog örvendéssel megtapasztaltam, hogy elsősorban hit és kegyelem kérdése. A tiszaberceli ref. egyház utolsó félévszázadának állandó megoldást váró kérdése új templom építése. Erre irányozta figyelmét, erre gyűjtötte pénzét, ennek a célnak elérésére állította be egész aktivitását s az eredmény: kéttízben már együtt volt egy- egy templomra való, de mert azt hittük, hogy az egész csak pénzkérdés, még többet akartunk s mind a két esetben, az első és második világháború után semmivé vált a templomra gyűjtött összeg. 1944. év november 1-én maga az Úristen határozott. Összeomlott az Árpádok korabeli ősi templom, akkor mindenki megdöbbenésére, ma már világosan látjuk Isten akaratóból. Az Úristen megoldotta félévszázadon át vívódó kérdésünket s kiadta a parancsot: ne csak pénzt gyűjtsetek, hanem építsetek. S tette ezt akkor, amikor régi, gondtalan anyagi életünk biztosnak hitt vára is összeomlott (...).”

www.boldzsarharang.hu

Szántó András bácsi visszaemlékezéseiből tudjuk, hogy a szőke hajú siheder, 18 év körüli német katona, oldalkocsis motorral hozta a dinamitot. Hozta, s bizonyára nagy buzgalommal rakta a Bessenyeiek ősi templomának tornya alá, a nagy hősök sírja fölé, hogy ezzel elbontsa az ősök munkáját. Talán soha nem hallott a Bessenyei családról, a messze hangú Boldzsár-harangról vagy az egyházépítő Gonda Balázsról, akinek unokája a nagy szövetséges, Amerika egyik magyar református egyházának nagy nevű lelkésze volt. Nem hallott a nagy ősökről. Számára ezek a falak semmit sem jelentettek.

Az öregek elbeszélései előttem vannak. Van, aki udvarán állva nézte végig a torony leszakadását, a Boldzsár-harang utolsó megkondulását, a hatalmas porfelhőt.

A robbanás következtében a torony rázuhant a tetőre s mindent megsemmisített. A méteres falak szétrepedtek szinte a teljes berendezés összetört a harangokkal együtt, melyeknek egyike a Bessenyei Boldzsár által 1638-ban öntetett Boldzsár nevű műemlék harang volt.

A templom felrobbantása után „...néhány nap múlva a tiszaparti harcok bevezetőjeként az egész falu lakossága kitelepített s csak november 27-én térhetett vissza otthonába.

Összeomlott templomunk romeltakarítása 1945 év tavaszán kezdődött s az egész gyülekezet, de különösen az ifjúság állandó részvételével egész éven át tartott.

Nagy nehézséget jelentett az ősi falak szétverése, hogy a felhasználható anyagokat megmenthessük, nem lankadó buzgósággal dolgozott egész gyülekezet addig, míg az utolsó darab törmelék el nem tűnt.

Egyik romos iskolánkat közbe átalakítottuk imaház céljára, melynek költségeit önkéntes adakozással a gyülekezet tagjai adták össze. Itt helyeztük el az egész régi templomból megmaradt 20 darab padot és a csodálatos módon teljesen sértetlenül maradt úrasztalát (...).”

www.boldizsarharang.hu

1948. augusztus 24-én, a régi templom helyén, csaknem 700 esztendő óta templommá szentelt helyen tartott istentisztelettel elkezdődött az új templom építése, Zsanda János debreceni építészmérnök tervei szerint, melyet hetven évvel ezelőtt, 1950. november 12-én szentelt fel Porzsolt esperes.

Natkó Zoltán
2020. 11. 01.

Forrás:

Korocz László: A Tiszaberceli Ref. Egyház háborús napjai
<https://szon.hu/helyi-kozelet/berceli-templomtura-2313673/>